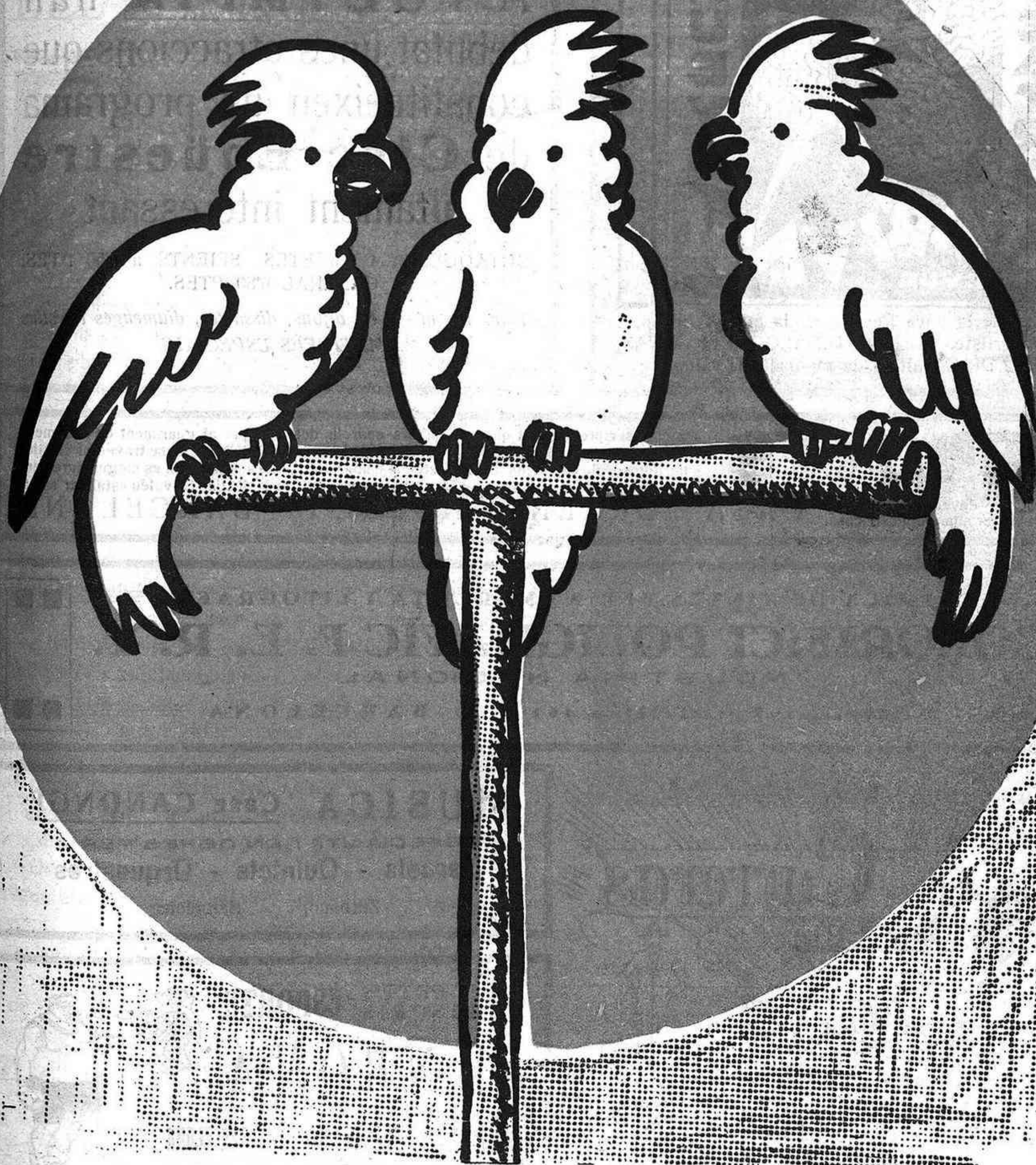

Barcelona 7 de octubre de 1927

L'Esquella de la Torratxa

ANY I - Núm. 2520 - 15 cts. - Atrassats 30

FINS ELS LLOROS

—Nois, aquesta Rambla, impossible ens l'han deixado
para vos y para mí..... i per a tothom!

TEATRE COMIC

EL TEATRE DELS GRANS ESPECTACLES

Totes les nits i dilluns, dijous, dissabtes i dies festius

Dues obres de gran èxit

La revista de l'alegria

Not-Yet

i l'obra cim del mestre LUNA

ROXANA

150 artistes — Esplèndida presentació

TEATRE CATALÀ "NOVETATS"

Avui nit i totes les nits, els dos grans èxits

Un Estudiant de Vic

d'en Josep M.ª de Sagarra

i el divertit sàinet de l'Aveli Artís

"SED BREVES"

Diumenge esplèndid programa a dos quarts de quatre:
LA RONDALLA DEL MIRACLE d'en Folch i Torres.

A dos quarts de 6, i nit: UN ESTUDIANT DE VIC i
LES NOIES ENAMORADES.

ES DESPATXA A COMPTADURIA

Grandiós èxit de la nova Revista, en la que prenen part
els celebrats artistes CONSOL HIDALGO, PEP VIÑAS,
RAFEL DIAZ i altres de renomada vàlua

A l'OLYMPIA han
debutat unes atraccions que
constitueixen un programa
de **Circ-Eqüestre**
altament interessant

BUTAQUES a 4 i 3 PTES. SEIENTS a 1'50 PTES.
GENERAL 0'80 PTES.

Totes les nits i els dijous, dissabtes, diumenges i festius
MATINEES ESPECIALS

TRENCATS

temps i diner, no deveu comprar cap
aparell sense visitar abans aquesta casa.

Tingueu sempre present que, els millors aparells del món per al guariment de tota mena
d'hèrnia en homes, dones i criatures, són els de la casa TORRENT. Sense traves ni elàstics,
enfarfegosos de cap mena. No molesten ni embarassen, deixant que hom es mogui lliurement
i faci els treballs mes durs i pesats, sense la més petita molèstia. Si voleu estalviar salut,

CASA TORRENT - 13, Unió, 13 - BARCELONA

FABRICA DE TINTES PER A IMPREMTA I LITOGRAFIA

COLORIFICI POLIGRAFIC F. E. R. T.

INDUSTRIA NACIONAL

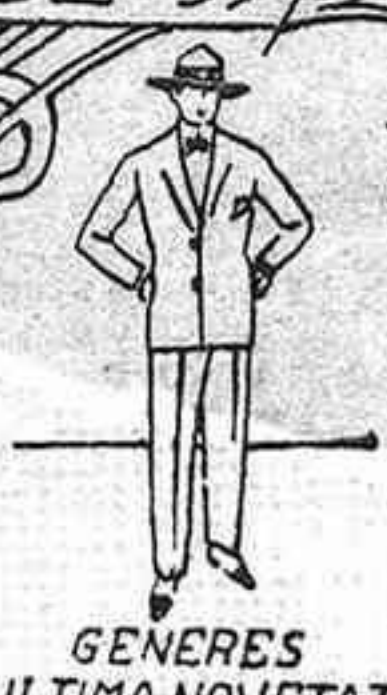
Calabria, 197 : Telèfon 461 H. : BARCELONA

Casa Carreras

SASTRERIA

FORMA DE TRAJOS
DES DE 40 PIES

GENERES
ULTIMA NOVETAT

RAPIDE SA
ECONOMIA
EN TOTS ELS ENCARRECS
TALL AMERICA

PLAGA DEL SOL 9.

BARCELONA
BRACIA

MUSICA Casa CANONGE

ESPECIALITAT EN OBRES PER A
Tercets - Quintets - Orquestres

Zurbano, 7 - Barcelona

BICICLETES ESPORTS
ACCESORIS

SANROMÀ

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

DEMANEU TARIFES DE PREUS

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

LA GLORIA I LA PENA DEL MESTRE VIVES

A cosa de tres setmanes, el mestre — mestre de tantes coses!, mestre de debò!—Amadeu Vives, sortí per l'estació de França cap a Madrid. Erem a l'estació, per a acomiadar-lo, uns quants amics; molt pocs. Tan pocs, que els podríem comptar amb els dits.

Ell mantenia en la seva nobilíssima cara aquell tarannà tan dolorós de l'home que pateix i no vol donar-ho a conèixer. Però tots els que el coneixem, poc o molt, ens en donàvem compte. El mestre Vives se n'anava a Madrid per a estrenar la seva darrera producció: "La villana", i, naturalment, anava a recollir els aplaudiments, els homenatges, les adhesions i els compliments de tot allò que a la península ibèrica encara és quelcom.

Però Catalunya no l'acomiadava. Els cinc o sis amics que érem allà, no podíem pas representar Catalunya. Hi mancava la gent, el poble, els intellectuals, els músics. Tots aquells que en les grans parades catalaníssimes fan soroll i remouen les masses. Potser era per això que el mestre Vives se n'anava trist. No pas per l'homenatge de comiat, que a ell tots els exhibicionismes li fan fàstic. (Es un home que llegeix vides de sants i que no es rodeja d'una "penya" d'admiradors.) Però li dolia, potser, que després de permanèixer dos o tres anys entre nosaltres, no hagués pogut arrelar d'una manera definitiva en la ciutat.

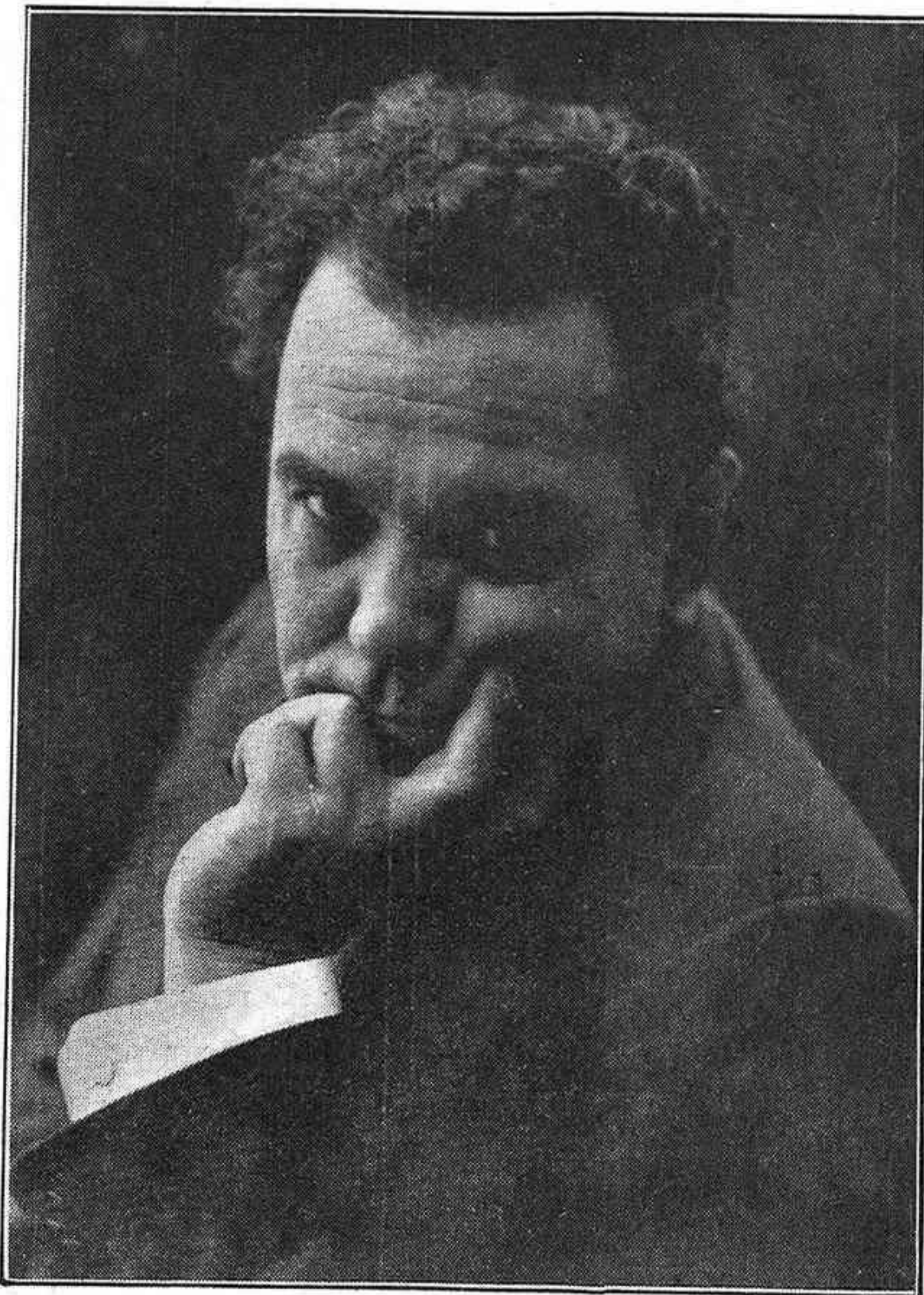
El mestre Vives, al qual sempre rodegen setanta empresaris de Madrid, no n'ha tingut ni un de català, ni un de Barcelona. Ha volgut construir un Teatre Líric Català; ha volgut aixecar una munió de llibretistes i no ho ha aconseguit. Ningú no s'ha volgut *exposar* a oferir una obra de bon gust i de bon amor a la terra. Ha donat títols d'obres que tenia començades i que hauria acabat: "Les joies de la Roser", "Rosa de passió", "La nit de reis"... D'obres que hauria demanat a la joventut musical de Catalunya i als mestres de la terra... I res, ha fracassat. Ha demanat llibres, i, o no els hi han portat, o els que li han portat han estat tan poca-soltes que feia l'efecte que els autors d'ací volien que el mestre Vives, amb el seu altíssim prestigi i amb la seva grandesa espiritual, es dedicqués a hores d'ara a fer "charlestons" i "tangos argentinos"...

I el mestre Vives se n'ha entornat cap a les terres llu-

nyanes, on la seva arribada ha estat considerada com un esdeveniment; on els homes, en passar pel carrer, li han ofert la salutació entusiasta; on el públic li ha ofert la seva gratitud.

I el mestre Vives, que és abans que tot un gran català, haurà tingut un somriure de pietat—res més que de pietat!—per als que no han volgut bastir amb ell el gran edifici espiritual d'un Teatre Líric Català.

Ara, amb "La villana", que, com diuen tots les diaris, ha estat l'èxit més gran del segle musical, l'home anirà

AMADEU VIVES

el gran músic català, que ha triomfat una vegada més amb la seva obra "La villana"

recorrent triomfalment les terres castellanes i rebent homenatges fastuosos.

Ens fa l'efecte, un efecte trist, que Catalunya esperi l'hora de la mort dels seus grans homes per a honorar-los. Per a poder dir:

—Va fer música espanyola, però el vaig parir jo!

Com quan es parla d'Isaac Albéniz, que es diu:

—Va interpretar l'esperit andalús, millor que ningú. I era català!

No seria millor que els nostres rics, que els nostres

empresaris, que els nostres homes d'acció, que els nostres intel·lectuals es dediquessin a conrear l'esperit i la llum de la nostra terra?

... I ara tornarà el mestre Vives a viure amb nosaltres, però sentint-se isolat d'aquesta indiferència que no s'explica només que per la manca de sensibilitat.

FRANCESC MADRID

CHEVALIER

El dia 29 d'aquest mes debutarà a "Charivari" el gran artista francès M. Maurice Chevalier. El gran còmic Chevalier és un artístas immens; el millor, en el seu gènere. No dubtem en creure'l molt millor que Mallol.

Chevalier és la delícia de tots els públics que l'admiran.

Però, a Barcelona passa una cosa molt còmica. Vàrem constatar-ho en les seves passades actuacions al "Principal-Palace" i a "Eldorado". Els burgesos barcelonins, que tots acudeixen a veure'l, no l'entenen. Riuen, quan veuen que riuen els que realment l'entenen. Diuen que Chevalier és tan bo i tan còmic, que ells han d'anar-hi i sortir-ne entusiasmats, sense saber el què ha dit ni, gairebé, el què ha fet. Què dirien d'ells si confessaven que no l'han entès?

EL POLITIC "GOURMET"

Conten d'un conegut polític, ara silenciós a casa seva, l'ex-diputat republicà i ex-ministre moderat senyor Salvatella, que és un gran "gourmet".

Un dia anà a un hotel i demanà un excellent dinar.

—Ja veig que el senyor és un fi "gourmet"—li digué inclinant-se el "maitre d'hôtel".

—En efecte, em sembla que sé menjar. Però, a fi que el dinar em faci bon profit, haureu de començar per dur-me una dotzena d'ostres *podrides*.

—*Podrides?*

—Sí, completament *podrides*.

El "maitre d'hôtel" es retirà totalment estranyat, estupefacte. Com un senyor tan delicat, un tan bon "gourmet" volia menjar ostres *podrides* abans d'un dinar selectíssim?

Li presentà unes ostres passades. El senyor Salvatella les refusà; les havia demanades *podrides*. Calgué fabricar unes ostres *químiques*.

Al seu darrera, el senyor Salvatella es menjà el bon dinar.

Al' hora de pagar, se li acostà l'amo de l'hotel en persona. Li cercà conversa.

—Que el senyor em dispensi—digué al cap de poc—. El senyor ha encarregat un dinar dels millors que es poden servir. Però, estic astorat del seu començament, Per què el senyor ha menjat ostres *podrides*?

—Ja us ho diré clar. Tinc la solitària. Llavors, encareggo les ostres per a ella... i per a mi, el reste del dinar.

Per bé que el senyor Salvatella és un excellent "gourmet", reconegut de tothom, no sabem la veracitat d'aquesta anècdota. Però es conta, i per això l'hem recollida.

LA GROLLERIA I LA POCA-SOLTA

—Crègu'm: s'ha de constituir la partida de la porra!

—I què serà aquesta partida de la porra?

—Una agrupació de gent de bon gust que anirà al teatre disposada a armar escàndol sempre que la cosa s'ho valgui.

—Què vol dir sempre que la cosa s'ho valgui?

—Vull dir sempre que la cosa, l'obra estrenada, sigui una bestiesa.

—Però d'això ja se'n cuida el públic.

—No ho cregui. El públic és molt bo i molt tranquil i aguanta totes les bestieses que se li donen. Aquesta és una de les causes de la crisi teatral. La bestiesa, la grolleria, la poca-solta, són el nostre pa de cada dia. El públic tolera la bestiesa el dia de l'estrena. No la protesta, però no torna al teatre.

—I vol dir que val la pena de protestar?

—Sí. Sols la protesta, però la protesta més sorollosa, més violenta, pot acabar amb el mal gust i la grolleria que avui imperen en els nostres escenaris. Crec que s'ha d'arribar a l'agressió personal. S'ha de constituir la Partida de la porra i s'ha d'anar a l'escàndol. S'ha d'espantar a la gent.

—Però, home, si l'espanta, la gent no anirà al teatre!

—Per a veure i escoltar bestieses, val més que no hi vagi.

—Però els empresaris s'arruïnaran!

—No. Deixaran de fer comèdies dolentes, s'acabarà el regne de la poca-solta i l'estúpida.

—Però, vol dir que val la pena de prendre-s'ho tant a la valenta?

—Sí, senyor: el teatre no ha d'ésser ni un estable ni una casa de ximplés. Al teatre no es pot permetre que el personatge d'una comèdia pretengui fer gràcia ensenyant postals pornogràfiques a un noi de quinze o setze anys. A l'autor que és capaç de tal grolleria se li ha d'ensenyar a tenir respecte al públic.

—Té raó, té raó...

—Crègu'm: la Partida de la porra s'imposa.

VIRAI

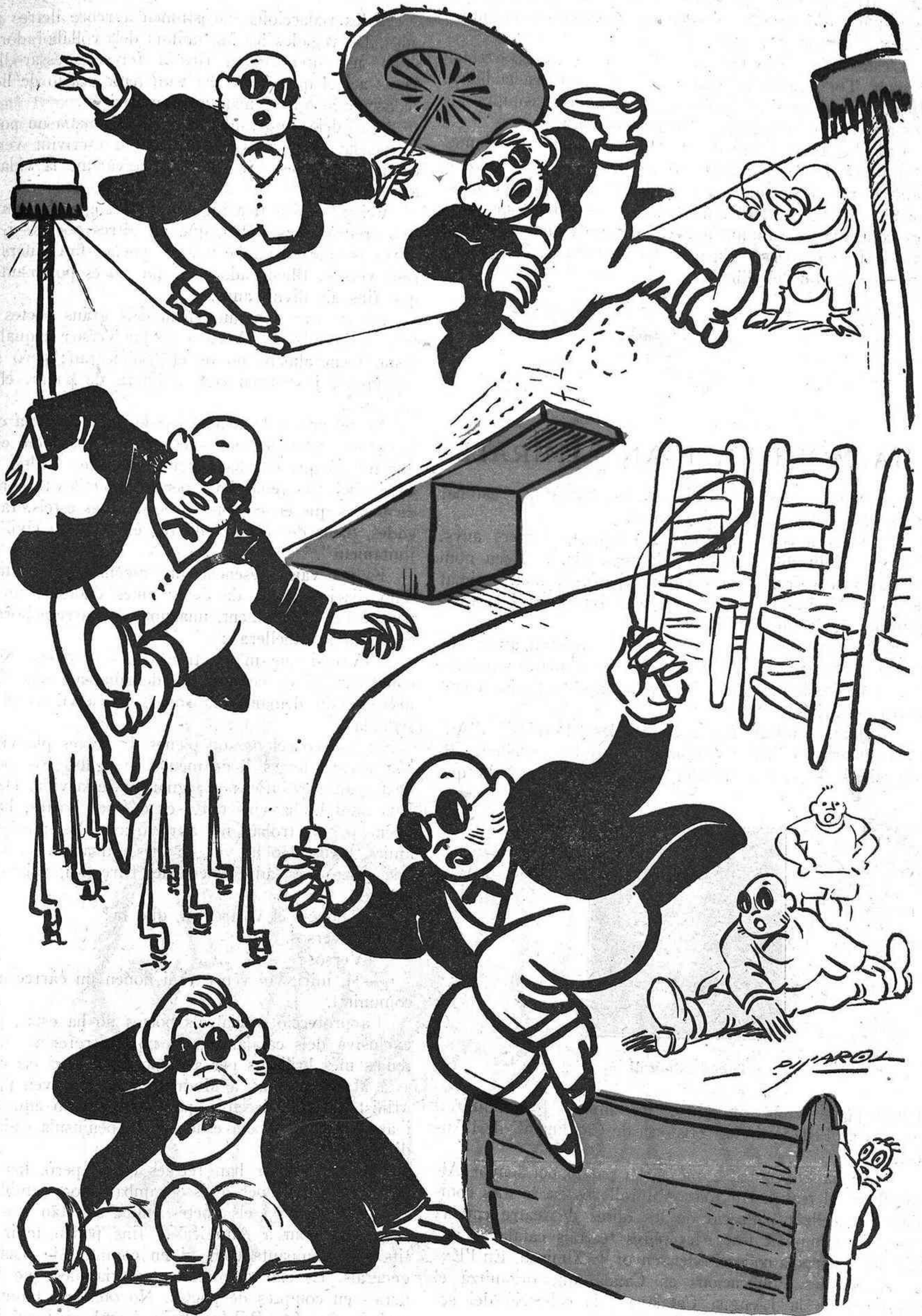
EL DIA DEL LLIBRE

Avui, dia 7 d'octubre, es celebra el Dia del Llibre. L'any passat fou un èxit. Molta i molta gent aprofità aquest dia per a comprar obres; fou un dia en el qual triomfà plenament l'esperit i la intel·ligència.

Fóra debades, ara, fer un elogi del llibre i dir les seves excel·lències i la necessitat imperiosa que tothom té d'adquirir-ne; seria totalment debades repetir un cop més l'eficàcia cultural del llibre i el benestar espiritual acorda. Tothom n'està convençut.

Cal reconèixer, però, que aquí no es llegeix prou, ni dem olt. Tot i sabent el què és, el què significa, el llibre la gent troba més còmode no llegir. No és un poble massa espiritual el nostre, malauradament; la manca d'idealisme—millor, el pacifisme dins l'idealisme—ho prova prou.

Per això cal propagar el llibre per tots els mitjans

QUE S'HA TORNAT BOIG?

No, senyors, és que s'entrena per a poder passar la Rambla.

possibles; la qüestió és que la gent senti la necessitat del llibre. Mica en mica, ja anirà venint l'amor al llibre, fins que aquest esdevingui el company inseparable, el millor company, de tots els catalans.

L'establiment del Dia del Llibre és un dels mitjans de molt. Tot i sabent el què és, el què significa el llibre, Mitjançant la rebaixa que es fa—la gent que compra llibres aquell dia—s'estimula a la seva compra.

Cal, doncs, que enguany el Dia del Llibre tingui més xit que el de l'any passat. Amics nostres, bons lectors, vosaltres que segurament sou gent espiritual, devota apassionada del llibre, feu veure als vostres amics, als vostres coneguts, a tothom, la necessitat de l'amor a la lectura, la font immensa i insuperable de cultura, l'arma eficaçíssima que és el llibre.

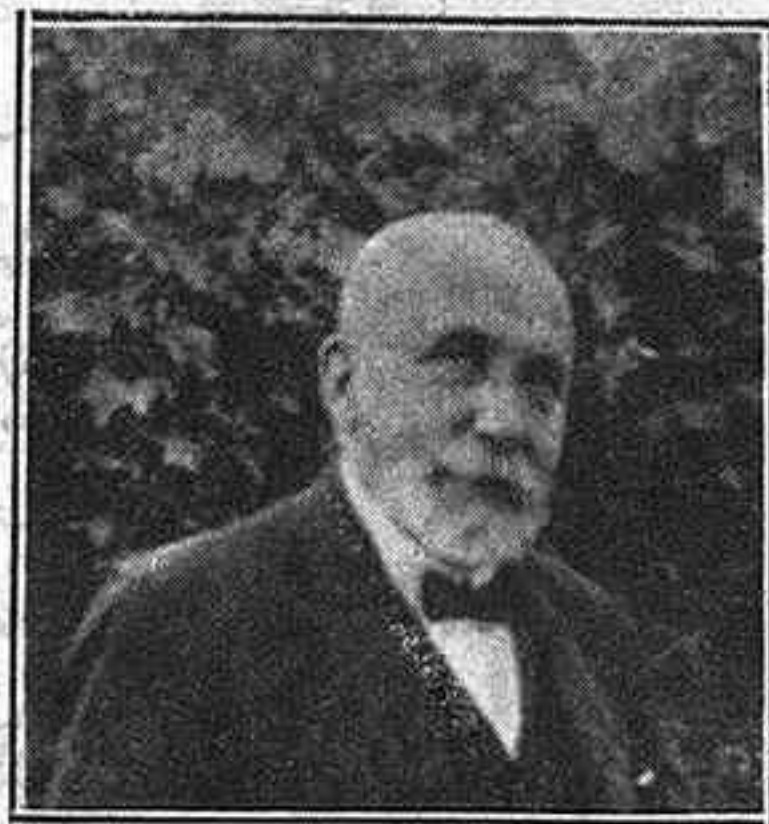
HA MORT EN JOAN ALMIRALL

La setmana passada morí, a la nostra ciutat, l'estimat patriota En Joan Almirall i Forasté.

Ha mort a edat avançada. En aquests darrers anys, el senyor Almirall duia una vida reposada, i el seu nom no figurava gaire. Temps enrera, però, el nom estimat de Joan Almirall figurava en totes les obres i tasques culturals de la nostra terra.

Home actiu, inquiet, sentia la més ardenta amor per la terra nostrada i per totes les seves manifestacions. Amant de la literatura, a ell devem importantíssimes empreses editorials.

En Joan Almirall fou qui edità les "Poesies", d'Angel Guimerà, l'edició monumental amb les excel·lents il·lustracions de J. Ll. Pellicer i d'A. Fabrés, edició que

Joan Almirall

honora per a sempre un editor. Es també a Joan Almirall que devem l'edició de la "Història de Catalunya" de l'Aulèstia.

I dins la literatura, la més gran passió del senyor Almirall era el teatre. En Joan Almirall posseïa la més completa i excellent col·lecció de les obres de teatre català; totes, absolutament totes, les obres teatrals catalanes publicades, eren a la col·lecció del senyor J. Almirall. En l'Exposició de les Publicacions en Català, que organitzà el "Congrés de la Llengua Catalana", la col·lecció del senyor Almirall hi ocupà un lloc d'honor.

En la mort d'aquest patriota, al qual tant deuen les manifestacions espirituals de la nostra terra, fem palès el nostre sentit condol.

L'OFICI DE POETA

A les redaccions s'acostumen a rebre lletres pintoresques. De vegades les ingenuïtats dels col·laboradors espontanis, us entendreixen fins a fer-vos vessar llàgrimes. Heus ací el que l'altre dia vam tenir ocasió de llegir a la redacció d'aquest mateix setmanari

"Jo—deia un galant minyó que trametia un poema—no he pensat guanyar mai cap cèntim escrivint versos. Els escric només per afició. Per guanyar-me la vida tinc un altre ofici."

Veieu? Voleu una ingenuïtat més gran? L'amable minyó creurà, sens dubte, que els altres poetes—i diem els altres perquè ell també n'és de poeta—fan diners amb els seus versos. Il·lusió adorable, que no es pot mantenir més que fins als divuit anys.

No cal que fem una llista dels grans poetes que han mort a la misèria. Aneu a portar versos a qualsevol revista. Generalment no us els publicaran; però si us els publiquen, ja veureu com a l'hora de pagar, el director fa l'orni.

No, el vers encara no ha esdevingut matèria cotitzable. Els poetes no viuen dels seus versos. Tots, com el somniador minyó que ens ha suggerit aquestes ratlles, tenen un altre ofici. Les redaccions, per exemple, les trobareu plenes de poetes que en comptes de cantar els estels, fan, de vegades, plens de rencor i de fel, el "Govern civil" o "l'Ajuntament".

Fa poc vaig presenciar una escena. El redactor en cap d'un diari acabava de donar unes dades a un redactor perquè fes, ràpidament, una nota de darrera hora. Aquest es furgà la cabellera :

—Ara sí que m'heu trencat les oracions. Ni sé com començar. Si en comptes de demanar-me una "gasetilla" m'haguéssiu demanat un sonet, en canvi, us el faria de seguida.

Sí; les redaccions són plenes de poetes planyívols, i en són encara altres llocs menys avinents. Els poetes han de fer un altre ofici per a guanyar-se la vida. De vegades, fins i tot hi ha vius que, sense ésser poetes, han fet de poeta per a trobar un altre ofici. Plasereries?... No, amics, meus, Ho he vist en més d'una ocasió. Una vegada, abans de l'adveniment del Directori, vaig oir aquest diàleg :

—I doncs, el vostre fill, què fa?

—Fa versos.

—Versos?

—Sí, miri, vol veure si li donen un càrrec a la Mancomunitat.

La protecció oficial als poetes no ha estat, però, cosa exclusiva dels catalanistes. I no ens referim ara a altres temps més brillants per a la poesia. Si ací els collocàvem a la Mancomunitat, a Madrid els entafuraven per tots els Ministeris. El Directori, però, acabà amb aquests abusos i ara l'ofici de poeta esdevé a la península cada dia més difícil.

Els que millor han fet les coses, però, han estat els americans. Allí, per a ésser ambaixador, sembla que cal ésser poeta. Així els poetes enlloc són tan ben peixats i respectats com a Amèrica. I fins poden tenir uns vestits tots llampants com, si en comptes de poetes, fossin generals. Es clar que molts, valdria més que fossin generals en comptes de poetes. No oblidem, tanmateix, que ambaixador fou Rubén Darío, i amb això sol ja n'hi ha prou per a reivindicar un cos.

No, no. La poesia no ha esdevingut encara matèria cotitzable. No ho diem pejorativament. Tampoc es cotitza

la llum de la lluna i dels estels i és, força millor que la de la Canadenca, per exemple. Per això els poetes necessiten o cercar un altre ofici o cercar qui els protegeixi. Abans, en el capítol de la protecció per als poetes, hi entraven en molt—sobretot si tenien una cabellera feixuga de rínxols i uns ulls brillants de tant mirar la lluna—les mans femenines. Ara, però, les mans femenines no s'estenen més que per als boxadors i per als futbolistes.

Per això, si abans els poetes badallaven de gana, ara, a més a més, badallen d'amor.

Tanmateix són els poetes qui donen un esperit als pobles i posen a l'amor—que sense ells no seria més que el gest instintiu de l'espècie—el seu resplendor de noblesa i de beutat.

OLIVERI

DE TEATRE

Amb la introducció de la comèdia blanca, el teatre català, ha quedat convertit en un espectacle per a infants.

I potser que ni als petits complaguim aquesta mena de comèdies sense solta ni fonament, les quals sembla que tinguin la missió única de fer dormir a l'espectador.

I és lamentable, tanmateix, que quan tot s'ha masculinitzat, les dones inclús, el nostre teatre s'hagi vist envaït de les estultícies pròpies per a representar tan sols,

en un teatre de barriada, on no hi vagin més que col·legials de primera ensenyança.

La comèdia blanca, ultra ésser una cosa insípida, és un mal que pot acabar amb el nostre teatre. És un cas de consciència foragitar-la, i amb doble motiu aquest any que sembla ha començat el ressorgiment del teatre nostrat.

Per de prompte, cal que els espectacles per a infants no siguin aquestes bestieses d'En Folch i Torres. Això del pastor i la princesa, el vailet i la marqueseta, l'infant famolenc i la noia neurastènica que espera el príncep de llegenda, són coses passades i poca-soltes, poc en consonància amb la realitat de la vida.

De conformitat, que hi hagi un teatre especial per a la gent menuda, sense complicacions ni escalrositats, altament moral i educatiu, però d'aquí a les nicieses estrenades hi ha una diferència tan enorme, que precisa, més que una esporgada, una talla quasi completa i recomençar de nou la plantada.

Aquest any al teatre "Romea" són uns altres autors els encarregats d'escriure aquestes comèdies pròpies per als infants. Si segueixen la pauta d'En Folch i Torres, ultra fracassar tindrem la decepció de què per ara és molt discutible, malgrat els esforços de comptats autors, el rejuveniment de l'escena catalana.

I no tan sols en les destinades als petits, sinó que amb major motiu la modernització ha de veure's en totes les obres en general. Cal tenir en compte que els procediments canvien i que el temps no passa en va.

J. CORNUDELLA

FOTOGRAFIES AL MINUT

Tres ramblistes.

L'EPOPEIA DE L'ESTIUEIG

Com hi van...!

Com en tornen...!

ESTAMPES DEL CAMP

OLOR DE FRED

Durant tota la passada nit ha plogut dolçament sobre la terra seca dels camps. La pluja feia una amable remor i de l'hortal pujava una aspra, càlida, sensual olor de terra i fulles podrides.

Mentre sopàvem—al menjador de la casa i no a l'era, com altres nits—, hi han hagut les alegres exclamacions de sempre. Per fi plovia. Per fi hi hauria saó!

A altes hores de la nit, la pluja seguia cantant en les fulles dels arbres i en la teulada roja. Jo he tancat la finestra perquè entrava fred.

Al dematí, quan eixia a l'era, hi havia un cel blau, brillant, vermíssat per la passada pluja. Del paisatge havien desaparegut les calitges i boirimes d'estiu, i tenia una precisió de paisatge de Patinir o Brueghel, el vell. Les muntanyes llunyanes, abans d'una transparència blavosa, ara s'accentuaven morades en l'horitzó.

L'aire feia olor de fred.

Havia arribat la tardor, daurada i madura com una

juno. A més de amb l'olor de fred, la Tardor s'anuncia amb altres característiques: desapareixen els titelles de la colònia; esclaten les darreres bengales de les darreres festes majors; a la taula, la mínyona—un manyoc de nervis anomenat Antonieta— presenta les primeres perdis, les primeres llebres, els primers bolets.

L'aire fa olor de fred. El paisatge és una delícia i té una meravellosa riquesa de tons: sienes, ocre, tota la gama càlida dels vermells, blaus profunds, verds. L'aire és fi, transparent, i tot—els arbres, la corba femenina de les muntanyes, la torre d'una església llunyana—s'hi retalla com en un cromo.

A mitja tarda fa bo de sortir a passejar. Porteu un llibre sota el braç i us acompanya el gos. La tarda té una coloració encesa. El cel és pur, diàfan i es coloreix de mel a l'horitzó. De tant en tant, damunt aquest cel líric, es perfila una columna blava i tremolosa de fum. Se sent olor de llenya verda que cremen en un camp veí. Se sent olor de fulles podrides, de terra humida.

Us assenteu. Obriu el llibre. Fumeu una pipa. De tant en tant deixeu de llegir per a escoltar la veu d'una campaneta llunyana que toca hores.

Torneu a la casa per camins blaus d'ombra. Al cel s'en-

cenen les primeres estrelles. Com que fresqueja, apresseu al costat vostre: camperols de figura corbada pel treball el pas. El gos lladra a les ombres que, de sobte, apareixen que retornen al poble.

Quan entreu a casa, la casa fa olor d'oli i vi novells. S'han tancat portes i finestres i la mestressa ha fet encendre la llar: un alegre foc de sarments i troncs de pi, que embaua el menjador.

Quan s'ha sopat, és bo apropar una tauleta auxiliar vora la xemeneia i quedar-se a fumar una estona. Per aquest moment, d'una delícia inefable, és necessària una pipa solemne, una pipa alemanya, per exemple, de tassa de porcellana, borles de seda i llarg canó de cirerer.

Les minyones han desparat la taula i han apagat el llum, retirant-se a la cuina, on ara se les sent riure i garrar. Us han deixat encesa una petita llàntia elèctrica de damunt la relleixa de la campana de la llar.

La mestressa us ha dut una copa, una ampolla de cnyac vell, uns llibres, unes quartilles, una ploma.

A poc, a la casa regna una gran silenci. Llavors dona gust treballar.

De tant en tant, lladra un gos o canta un gall i els gossos i els galls de la rodalia li responen.

Quan plou, la remor de la pluja us sembla donarvos una més ampla sensació de benestar, de beatitud.

Quan no plou, la lluna, molt pàlida rera la finestra, es queda un moment mirant com escriviu. Després, amb una rialleta de bonhomia, se'n va cel amunt.

LLUÍS CAPDEVILA

POLITESA

En un procés de divorci:

El president.—Es veritat que des de fa dos anys no heu dirigit la paraula a la vostra muller?

El marit.—Es veritat, senyor president.

El president.—I per què aquest silenci?

El marit.—Per politesa.

El president.—Com? Expliqueu-vos.

El marit.—Durant aquests dos anys, la meua muller no ha parat un segon de parlar. I, jo, per res del món hauria gosat interrompre-la.

RAMÓN MIRÓ HA MORT

Després d'una greu malaltia que l'ha tingut llarg temps a la clínica, ha mort, avançat en anys, el nostre bon amic En Ramón Miró.

Ramón Miró era un excellent dibuixant. Els seus dibuixos són coneguts i admirats de tots els amants de l'art.

L'obra de Miró era plena de sa humor, de perfecta claredat i de gran seguretat en l'exposició; era un dibuixant puríssim, que deixa, escampada per revistes i llibres, una abundant producció, bellament artística tota.

Ramón Miró havia dibuixat llarg temps a L'ESQUELLA DE LA TORRATXA i a "La Campana de Grà-

PRESENT

—La xicota m'ha demanat un present que sigui de moda. Li regalaré un aeroplà.

L'estornut del famelic

Les tragèdies que ningú no sospita.

Ramon Miró

cia". El delicat estat de la seva salut fou el motiu que el senyor Miró es veiés obligat a jubilar-se, ben a desgrat seu. Les seves pàgines als nostres dos periòdics contenen, gairebé, el bo i millor de la seva producció. Tot el seu art estava plenament exposat en els dibuixos que destinava a L'ESQUELLA i a "La Campana". Ramón Miró havia estat un ídol dels devots d'ambdós setmanaris.

Descansi en pau l'artista i bon amic nostre, i rebi el seu germà Josep el nostre més sentit condol.

EL PRESENT NUMERO HA PASSAT

PER LA PREVIA CENSURA GOVERNATIVA

ABANS DE COMENÇAR

El passat dissabte, al mig dia, convidats per l'empresa del teatre "Romea", es reuniren al restaurant del Tibidabo uns quants autors i crítics teatrals per a canviar impressions.

El dinar, esplèndidament servit per En Regàs, transcorregué en una franca i simpàtica camaraderia. Les actrius Maria Vila i Maria Lluïsa Rodríguez, donaren, amb la seva presència, una amable nota de gentillesa.

El senyor Grau, empresari de "Romea", amb gran entusiasme ens donà compte dels seus projectes, que són molts i bons i de les obres que estrenarà, que també són moltes i bones.

Tot sigui en bé del teatre català!

NOVEDADES

"Un estudiant de Vich", tres actes de Josep Maria de Sagarra, i "Sed breves", un acte d'Avelí Artís.

Amb la farsa en tres actes de Josep Maria de Sagarra, "Un estudiant de Vich", s'inaugurà el dissabte la temporada de català al teatre del carrer de Casp. Presentava la sala, plena de gom a gom, l'aspecte de les grans solemnitats.

La inauguració de temporada, l'estrena d'una obra d'En Sagarra i la presentació de dos artistes reintegrats a la nostra escena, havia de despertar la curiositat del públic barceloní. Unes hores abans de la representació, s'havien esgotat

ja les localitats, i a l'hora de començar la gent feia cua a la finestreta de la general. Convinguem en què la crisi teatral és un tòpic de falsedat, una figura retòrica. Quan l'espectacle ofereix garanties, el públic hi acudeix. Atret per les que se li oferien en els cartells, acudí en multitud el dissabte a la inauguració de la temporada al "Novedades".

Fou decebut en llurs esperances?... Hem de creure que no, per bé que en honor a la veritat no fou la del dissabte una vetllada gloriosa que revestís els caràcters d'esdeveniment artístic que tothom desitjava.

A Josep Maria de Sagarra, el vigorós poeta que compta amb tantes produccions meritòries, li fou atorgat l'honor—amb aquesta va per quatre anys que hom el distingeix amb tal privilegi—d'encetar la temporada amb el seu nom.

Parlem de la nova producció amb tot el respecte i consideració que ens mereix aquest admirat poeta. Amb "Un estudiant de Vich" ha fet Josep Maria de Sagarra una aportació meritòria a l'escena catalana? Sincerament, hem de dir que no. Clar que el poeta, hem de creure-ho així, no s'ho ha proposat tampoc. No tot ha d'ésser transcendental en el teatre. Tots els gèneres hi tenen cabuda, quan són tractats aïrosament i amb la correcció deguda. I val a dir que la nova producció d'En Sagarra té una agilitat de diàleg, una facilitat de versificació i una gràcia en les caigudes que li lleven de certa manera la manca d'originalitat en el fet que motiva l'obra: el tema etern del vell estúpid i ric enamorat d'una noieteta, dels pares de la noia que la posen a preu i del galan alliberador.

Conegut l'argument, coneguts els personatges: descoberts externament els personatges, descoberta també la psicologia llur. "Un estudiant de Vich" és la comèdia que cada dos per tres veiem repetida, amb més o menys encert de procediments formals, des del XVIII fins els nostres dies. Comedieta de "scherzo", en la qual la finor i la gràcia del diàleg és la valor essencial. Ni profunditat d'observació psicològica, ni problemes torturadors. Obres de to menor i plàcid, produccions burgeses sense altra finalitat que la de matar l'estona deliciosament; comedietes del "bon pair". Uns puntets d'elegància, un discret teixit d'episodis que fan somriure delicadament, amb el triomf de la raó per damunt l'egoisme com a coronació final. Tothom content i al sant repòs. Es tan fàcil com sembla reeixir amb aquests elements arcàics, simples i primaris? Certament, no. Sense una habilitat extraordinària, sense un afinat sentit de les proporcions, sense una circumspècció de frase que no esbocini la trencadissa finor espiritual que vibra suau i eufònica com daurat i bronzidor eixam d'abelles amarades de sol, un hom no arriba a felicitat. I Sagarra hi ha arribat feliçment, victoriosament. Llàstima aquest "penchant" a l'expressió grassa i desproporcionada a què és tan aficionat En Sagarra. El mot desvergonyat i procaç no es pot encabir sempre en el diàleg, sense exposar-se a desplaents efectes de gust dubtós i deplorable. Cal tenir en compte que el senyor Sagarra conrea el teatre poètic, i en obres d'escassa vibració humana, com "Un estudiant de Vich", en la qual la poesia és l'element primordial que l'ava-

UN BON PARTIT

—I amb què compta vostè per a casar-se amb la meua filla?
—Sóc "menager" d'un futur boxador.

lora, la imatge brillant i el mot correcte contribueixen al conjunt delicat i magnífic d'una ben acabada peça d'orfebreria. Aquest deliberat afany a baixar de to ens sembla contraproductiu en qui—com ho palesa en l'idilli entre els dos joves enamorats—, posseeix el secret de les expressions més belles. Malgrat aquests retrets, la comèdia d'En Sagarra no desdiu de la seva personalitat i és digna de figurar en l'obra general d'aquest distingit poeta.

La presentació, acurada; el decorat dels mestres escenògrafs, Batlle i Amigó, severament magnífic. Les bombetes elèctriques de l'aranya de vidres... "tutto é convenzionale".

La interpretació, bona en conjunt; la direcció, encertada. Els grups produïen sovint un magnífic efecte plàstic. Molt gentil la senyora Tàpies i bé el senyor Martori. Val a dir, però, que deuria aquest estimable actor evitar el to uníson i monocorde. El matís és la gradació que acoloreix i dona vivacitat a la paraula, trasumptes dels sentiments que ens estremeixen. El senyor Montero, correcte, però... no havíem sospitat mai que el fet de treure's unes claus de la butxaca, resultés més penós i difícil que els dotze treballs d'Hèrcules. Cada dia se'n saben de noves.

Com a fi de festa s'estrenà un acte de l'Avellí Artís, titulat "Sed breves". Nosaltres, obeint el seu avis, també serem breus. El millor de la nova producció de l'Artís és la interpretació de l'actor senyor Gimbernat, al qual testimoniem la nostra admiració més sincera. La comèdia de l'Artís... bona, gràcies. L'autor no es proposà més que fer passar l'estona al públic i ho aconseguí amb facilitat. Naturalment, tractant-se d'un comediògraf dels mèrits de l'Artís, això no és difícil. Però no podria espurgar del diàleg paraules un xic massa gruixudes? L'obreta i el bon nom de l'autor hi guanyarien.

COMICO

"Roxana, la cortesana" ha estat un gran èxit per als autors i els intèrprets.

Naturalment, ja era d'esperar així. L'èxit és més fàcil que l'aconsegueixin els autors amb cèdula literària i amb personalitat ben definida—cèdula i personalitat que sols atorga el públic als que valen—, que no altra mena de gent que en el teatre hi fan funcions de cira botes.

Antoni Asenjo i Angel Torres de l'Alamo són dos comediògrafs habilitíssims que han aportat noves valors al teatre castellà amb obres de la consistència de "Las pecadoras" i "Margarita la Tanagra". El mestre Luna segueix en el ple de les seves facultats artístiques, com ho ha demostrat amb la partitura de "Roxana, la cortesana", sinó molt copiosa, inspirada i brillant com totes les seves.

El llibre és interessant, discretíssim, molt entonat, convenientment carregat de sal i mostassa, com convé al gènere.

La presentació esplèndida, com sempre que es tracta de Manuel Sugrañes, que és l'amo d'aquestes coses. I en parlar de la interpretació diem de passada i corrents que tots hi estigueren molt justos i graciosos, per a poder-nos detenir un xic aplaudint a Empar Miguel Angel. La senyora Miguel Angel és una de les millors triples que han passat pels nostres teatres, una de les més gentils, de les més elegants. Sap parlar, sap accionar, sap vestir. Fins sap cantar. I diem això perquè hi ha més d'una triple que quan canta sembla unes frontisses.

-El públic ovacionà a la senyora Miguel Angel. Ovació justíssima i merescuda.

ELDORADO

"La jabalina" és un drama de Spano, ple de truculències i crits. No ens va agradar.

El que sí ens va agradar fou la interpretació que li donaren Roser Iglesias i l'actor Rodríguez de la Vega.

BOB

FUTBOL

Ja no us volem preguntar si sabeu com varen quedar Castella i Catalunya; un resultat tan aclaparant o una derrota tan majestuosa, realment, és cosa que no pot ésser ignorada per ningú.

Nosaltres, que estàvem tan satisfets i que esperàvem una d'aquelles victòries que fan època! Està vist que un home no pot fer-se calendaris. Quan més es compta amb el triomf, surt un estirabot imprevist i el resultat esdevé catastròfic, per més "asos" que es posin en un equip.

Perquè, realment, amb l'equip que es presentava, n'hi havia per confiar en una altra cosa molt més enraonada del que fou la realitat.

Mireu que quatre gols a cap n'hi ha per quedar ben tous; si nosaltres haguéssim presenciat el partit, a ben segur que ens hauríem desmaiats o hauríem avorrit per sempre més el futbol. Sort que el partit es feia a Madrid i es va poder evitar la catàstrofe.

Si en comptes d'ésser una selecció catalana, hagués estat un Barcelona, per exemple, el que va rebre del carpó, a ben segur que a hores d'ara ja no quedarien "fanàtics", perquè tots haurien caigut com a pollets, a l'estil d'aquells ràdio-oients nordamericans que varen morir tot oint la notícia de què Tunney, en el combat amb Dempsey, al setè "round" anava per terra. No digueu que una mort com la d'aquests afortunats mortals, ha d'ésser del més dolç que es pugui arribar a trobar.

De totes maneres i pel que pugui ésser, tant per a nosaltres com per als indicats "fanàtics", el millor fóra que no es presentés mai un cas semblant.

***

A l'"Europa" es veu que el "Júpiter" li porta la negra; després de tres partits, els graciencs, no tan sols no han pogut guanyar als del Poble Nou, sinó que han rebut per dues vegades, i la darrera en el seu propi camp d'herba. Això és per a desesperar a qualsevol.

Sort, però, que l'"Europa" sempre té allò de dir que li mancaven els millors elements, els quals eren a Madrid amb la selecció catalana a rebre una altra pallissa.

***

Demà passat començarem l'emoció en el futbol; entrarem de cap a les batusses nervioses, o siguin els partits de campionat.

Per cert que comencem bé; només que amb el partit "Europa"- "Barcelona".

Ja us en parlarem.

ATLETISME

A Terrassa se les varen tenir els atletes d'aquella ciutat amb els de Tarragona.

Va ésser una festa molt llúida, la qual fou presenciada per molts espectadors. Tots els que hi varen acudir, disfrutaren de valent, i això ja és molt dir en coses atlètiques.

El "Gimnàstic de Tarragona" en va saber més que el seu contrincant i se n'emportà la victòria.

Els atletes, tant d'una banda com de l'altra, feren tot el que poderen, com ho demostra que es millorés el "rècord" dels relleus 4 per 100.

Festa d'aquesta mena, ja tenim dit que estem disposats a veure'n tantes com se'n presentin.

TEIXI

S'ha inaugurat el curs acadèmic 1927-28. Tots els centres oficials i privats, han reprès les seves tasques culturals.

Hem tornat a entrar, doncs, al període que es donaran vint conferències dolentes per cada una que valgui la pena, que es faran assemblees i sessions inútils i que els estudiants aniran a perdre el temps per la Universitat.

❖

El senyor Primo de Rivera i Chamberlain s'han entrevistat a Palma de Mallorca.

El general Primo de Rivera ha anat a la recerca del ministre anglès. Per fi, el topà a Palma. A bord del "yath" "Delphin", on viatja Chamberlain, s'enraonaren. No digueren res de particular; es comunicà oficialment als periodistes mallorquins. Però, la visita tingué un resultat de gran valor: els dos homes d'Estat quedaren encisats de la coneixença

❖

Ha estat hoste de la nostra ciutat l'illustre novel·lista i historiador espanyol, el catalanòfil don Anfós Danvila. El senyor Danvila, ha estat obsequiat com es mereix. Està complagudíssim de la seva estada.

Avui, des d'aquestes pàgines, ens complavem en saludar el gran escriptor, bon amic nostre.

❖

Diumenge passat, el nostre amic i company, En Salvador Perarnau, donà una conferència a l'"Ateneu Obrer de Gràcia", sobre el tema "La dansa, l'art i la vida", que desenrotllà d'una bella manera.

El teatre on la donà, estava ple a vessar. El nostre company tingué l'èxit que es mereix.

❖

Hi ha hagut ja el canvi d'hora. Tornem a trobar-nos a l'hora solar.

Ara, anem una hora avançada o una hora endarrerida?

Es tot molt relatiu. Es evident que, si l'hora oficial era la que acabem de deixar, i és també hora oficial la que correspon a la marcada pel sol, totes dues són bones i totes dues són dolentes. El canvi d'hora és sempre un batibull. L'avanç d'hora significa anar una hora endavant, i el retard d'hora és també una hora endavant, ja que el canvi implica dormir una hora més, la qual cosa vol dir que portem una hora avançada de son.

Alhora, també, anem una hora endarrera, perquè l'hora d'estiu és declarada oficial i aquesta, natural, ningú no la hi ha declarat.

Res, que no sabem encara a l'hora que estem.

❖

A Birmingham (EE. UU.), els afiliats al Ku-Klux-Klan s'han lliurat a grans excessos. Més de vuitanta persones foren segrestades i després bàrbarament flagellades.

El Govern ha dit que anava a prendre mesures per a reprimir els excessos de la terrible secta.

El Ku-Klux-Klan és terrible de sempre, i fins ara no es va a reprimir els excessos. Només reprimir els excessos, no pas dissoldre-la i perseguir-la.

Això diu bé la incivilització de la "civilitzada" unió d'Estats del Nord d'Amèrica.

❖

El bisbe de Birmingham, doctor Barnes, en un sermó ha afirmat la veritat de la teoria de Darwin i ha negat el "Génesis"; l'home ve del simi—ha dit—i la creació d'Adam i Eva no és res més que una superstició popular, malgrat els teòlegs ho acceptin com un fet real.

Trobem molt bé l'opinió del doctor Barnes. Però, voleu dir que no hauria de deixar d'ésser bisbe?

❖

Amb motiu de complir el seus vuitanta anys, ha estat homenatjat el president alemany, general Hindenburg.

L'homenatge, és clar, ve dels republicans. Que no es recorden qui és el general Hindenburgi que pujà a la Presidència després d'haver consultat a l'ex-Kanser?

I que poc els costaria als alemanys tornar a l'Imperi!

❖

Arreu s'han celebrat les eleccions dels representants de les Diputacions i Ajuntaments a l'Assemblea Nacional.

Per la Diputació de Barcelona ha sortit el senyor Alegre, i pels Ajuntaments de la "provincia" l'alcalde d'Igualada senyor Emili Orfila.

El senyor Riera Gallo es mogué molt, però no aconseguí fer decantar la balança cap el seu costat. No sortí el diputat que ell desitjava, i com a representant dels Ajuntaments, el senyor Orfila tingué 173 vots i ell només 111.

Un altre dia serà, doctor Riera Gallo.

❖

Van a l'Assemblea també els senyors Baldomer Argente, ex-ministre; Joan Uzadiaga, enginyer; Pemartín, director d'"El Correo de Andalucía", i el secretari senyor Sánchez Pastor.

❖

Lleó Trotzky ha estat definitivament exclós del Partit Comunista i es decretà la seva expulsió de Rússia—volem dir d'Urss, ja que s'ha acordat canviar el nom de Rússia per Urss.

Per què els soviets expusaran precisament a l'home més valuós del seu partit?

Creiem que això els farà més mal que bé.

❖

Aquest Lleó Daudet està més pertorbat cada dia. Per què erveixen els manicomis?

L'home s'ha passat la vida atacant el Papa i provocant la seva ex-comunió. I ara, a Holanda, diu que en qüestions polítiques obehirà sempre el Papa. Potser no el vol creure en qüestions religioses, però sí en les polítiques.

Daudet, s'escapà de la presó de París i fugí de França perquè era perseguit. I també ha dit que tornaria a França quan i com vulgui.

Què hi farem!

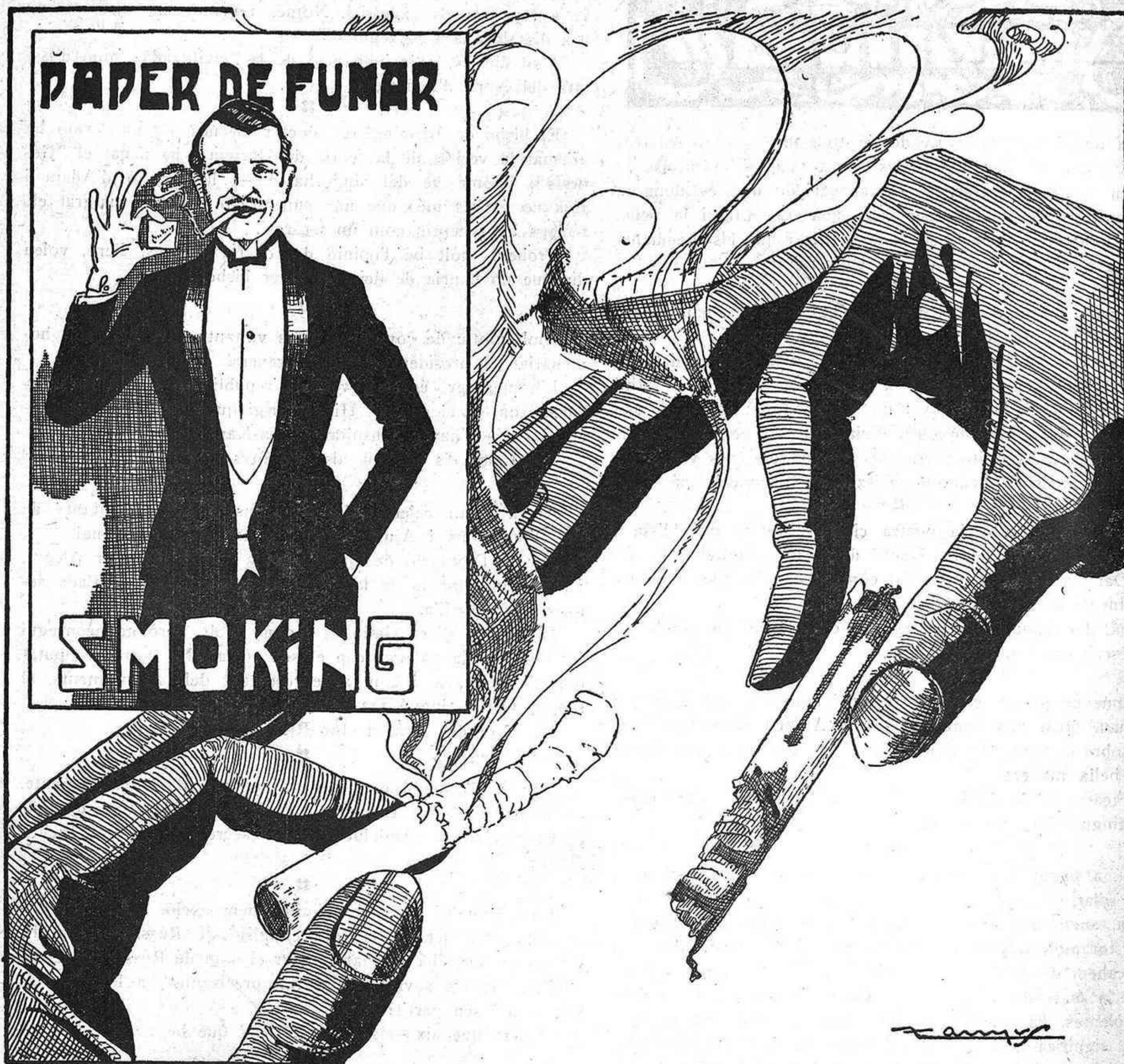
Impremta LA CAMPANA i L'ESQUELLA : Olm, 8, Ciutat

Malalts dels ulls **LOIDU**, únic producte italià de fama mundial, què, friccionant els polsos reforça el nervi òptic, treu el cansanci dels ulls, evita l'ús de ulleres inclusiu septuagenaris, recuperant-se en pocs dies una vista envejable. **Mai més miops, presbites ni vistes debils**

Demaneu avui mateix l'interessant llibre, gratis

Direcció general: **UGO MARONE**, Piazza Falcone al Vomero, 1 (Italia) NAPOLI

Es un inconvenient

una cigarreta que es consumeixi **amb rapidesa**, sense donar temps de assaborir-la. Es malgasta el tabac inútilment, les cendres cauen amb facilitat damunt del vestit del fumador, damunt la taula de treball, etc.

Es un inconvenient

una cigarreta que s'apagui **amb freqüència**, havent d'encendre-la diverses vegades. Produeix cendres negres, i el tabac perd bona part dels seus sabor i aroma.

Aquets defectes queden eliminats empleant el **paper de fumar** aquestes raons que ha sigut el més ben acollit pels fumadors intel·ligents.

SMOKING

de combustió lenta, sabor agradós, molt resistent i fi. Es per

Llibreria Espanyola d'Antoni López ♦ ♦ Rambla del Mig, 20, Barcelona
TELÉFON A. 4115

Octubre

7

DIVENDRES

AVUI

DIA DEL LLIBRE

Tots els compradors tindran opció a un
10 per 100 de descompte

en totes les compres que facin a la

LLIBRERIA ESPANYOLA
d'ANTONI LOPEZ, Rambla del Mig, 20 : BARCELONA

A més

Els autors Santiago Rusiñol, Pere Corominas, Lluïsa Danís de Rusiñol, Ignasi Iglesias, Juli Vallmitjana, Lluís Capdevila, Francesc Madrid, A. Vidal i Planas i Angel Samblancat, signaran les seves obres a tot comprador que ho sol·liciti; així és que, a més d'obtenir un **10 per 100 de rebaixa**, tindran l'autògraf de l'autor

Compreu els llibres a càrrec de LOPEZ, Rambla del Mig, 20

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorga rebaixes.

EN REGÁS HO DIU

—Aneu-hi tots a l'Exposició Hostalera, que, amb la gana que corre, una exposició així no és gens exposada!